

# UČITELJSKI TOVARIŠ

## Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša**  
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsako sredo popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 20— K

pol leta . . . 10—

četri leta . . . 5—

posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva  
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 75 vin.

. . . dvakrat . . . 60

. . . trikrat . . . 45

za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 30 vin.

Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovariša**  
v Ljubljani, Mestni trg štev. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

## Zgodovinsko zborovanje „Zavezine“ delegacije.

„Zaveza“ se razdruži. — Udruženje v enotno strokovno organizacijo vsega jugoslovanskega učiteljstva. — Za svobodo naših neodrešenih bratov. — Ustanovitev posebnega referenta za šolstvo v neodrešenem ozemlju. — Naše stališče k načrtu novega zakona o narodnih šolah. — Ustanovitev „Šolskega lista“ za vso Slovenijo.

### Skupna seja s Srbi.

Že v četrtek dne 4. t. m. popoldne so prihajali delegati v Ljubljano, tako da so bili v petek že polnoštevilno v Ljubljani zbrani. V četrtek zvečer so se tudi pripeljali iz Beograda odposlanci srbskega učiteljstva. Izrazili so željo, da žele imeti skupno sejo z našim glavnim odborom, da se domenimo o važnih predstojajočih zadevah.

Po skupni seji upravnega odbora z odseki, ki se je vršila v petek ob 8. uri zjutraj, so zborovali dopoldne odseki, in to gospodarski, pedagoško-didaktičski in časnikarsko-književni. Popoldne je zboroval stanovsko-politiški odsek in odsek za reformo šolstva. Ob četrti uri popoldne so bila zborovanja odsekov prekinjena in se je vršila skupna seja s srbskimi tovariši. Domenili smo se o najvažnejših tekočih vprašanjih in o nadaljnji taktiki. Razprave so bile završene s popolnim uspehom.

Potem se je vršila skupna seja upravnega odbora in odsekov, ki so poročali o končnih predlogih za delegacijo.

### Dalekosežni sklepi.

Posebno zanimanje je bilo v soboto na delegacijskem zborovanju. Delegati so bili polnoštevilno zbrani. Dvorana in galerija v mestni dvorani je bila nabito polna.

Delegacija je soglasno sprejela sledeče predloge, ki jih je v imenu upravnega odbora utemeljeval in stavil tov. E. Gangl, in se glase:

1. Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani se razdruži.\*

2. Priporočamo, da se enako razdružijo vse dosedanje pokrajinske učiteljske organizacije (Savezi in Udruženja) v kraljestvu SHS.

3. Osnuje naj se skupna in enotna stanovska učiteljska organizacija s centralo v Beogradu, ki ji naj določi ime in da pravila splošni učiteljski kongres.

4. Temelj tej organizaciji so okrajna učiteljska društva, osnovana na enotnih pravilih.

5. Centralo naše skupne organizacije reprezentuje začasno upravni odbor Učiteljskega Udruženja v Beogradu, ki se naj takoj pomnoži z zastopniki slovenskega in hrvatskega dela učiteljstva.

6. Tak upravni odbor ima nalogo, da izdela načrt pravil za skupno organizacijo in za okrajna učiteljska društva ter skliče učiteljski kongres kot ustanovno skupščino naše bodoče skupne stanovske organizacije.

7. Prej pa mora dati upravni odbor vsem okrajnim učiteljskim društvom priliko, da razpravljajo o načrtu pravil ter sklepajo o njih.

8. Likvidacijo Zaveze izvede nje sedanji upravni odbor, ki ostane v funkciji do učiteljskega kongresa, oziroma do ustanovitve nove skupne organizacije.

9. Centralna uprava ustanovi v Ljubljani in v slučaju potrebe po vseh centrih kraljestva filijale kot stalno po-

\* O razdružitvi „Zaveze“ se je vršilo polimensko glasovanje in so glasovali v smislu stavljenih predlogov za razdružitve vsi delegati.

slujoče urade z delokrogom, določenim v pravilih.

10. Likvidacija bodi izvršena v korist vsemu učiteljstvu. Kjer to ni mogoče, upravljajo materialne naprave in ustanove pod 9. imenovane podružnice.

11. Kolikor imajo dosedanje pokrajinske organizacije moralnih ali literarnih pridobitev, preidejo te v last skupnosti, ako likvidacija in kongres drugače ne določita. Vendar naj velja v vsakem slučaju načelo: Kar je moje — je tvoje, ustvarjeno zato, da služi celoti in posamezniku!

12. Enotna skupna organizacija se ustanovi tudi v primeru, čeprav se vse dosedanje pokrajinske organizacije z nami vred ne postavijo na isto stališče likvidacije in centralizacije. Ako ne z njimi, pa preko njih!

### Za neodrešeno ozemlje.

Z viharim odobravanjem je delegacija nato sprejela sledeče resolucije, ki jih je stavil tov. Ant. Mervič, in se glase:

Delegacija „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“ v Ljubljani, zbrana 6. t. m. na delegacijskem zborovanju v Ljubljani:

1. Protestira najodločneje proti italijanskemu imperijalizmu, ki nam hoče odtrgati naše Primorje ter podjarmiti s tem naš rod ob Adriji.

Z istim ogorčenjem se obrača tudi proti nemškemu imperijalizmu in proti odločitvam mirovne konference v Parizu glede ureditve naših severnih meja, s katerimi nam je med drugim odtrgan najzavlednejši del slovenskega Korotana, popolnoma slovenska Ziljska in Kanalska dolina.

Protestira proti temu, da se pušča na tisoče našega naroda pod tujim nemškim, italijanskim in celo madjarskim jarmom.

Vse odločitve mirovne konference v tem pogledu smatramo za provizorične, ker nam samoodločba narodov ni le beseda, temveč načelo, po katerem bo v doglednem času morala biti urejena vsa Evropa.

2. Protestiramo proti zatiranju slovenskega šolstva v zasedenem ozemlju, ki smo si ga priborili v trdem boju z bivšo avstrijsko upravo.

Konstatiramo dejanski položaj našega šolstva na tem ozemlju pred okupacijo, ki šteje:

10 srednjih šol, 3 učiteljska, 2 meščanski šoli, nad 20 raznih strokovnih, obrtnih in podobnih šol, 530 ljudskih šol s 25 ekskurendami, okoli 35 otroških vrtcev poleg drugih prosvetnih in kulturnih zavodov.

V te šole je hodilo nad 85.700 otrok in dijakov in sicer okoli 4500 v srednje, 400 v učiteljska, 300 v meščanske šole, nad 1500 v strokovne šole, 79.000 otrok v ljudske šole in otroške vrtce.

3. Protestiramo proti nasilnemu zatiranju našega jezika v šoli in v uradu potom italijanske oblasti.

4. Svojemu narodu in učiteljstvu neodrešenega ozemlja pošiljamo v težki borbi izraze največjih simpatij. Živimo v težkem pričakovanju ure odrešenja.

5. V okvirju naše strokovne organizacije naj se osnuje poseben stalni šolski referent za neodrešeno ozemlje, kot oddelek strokovnega tajništva.

Vse tovariše in tovarišice, ki so službovali na neodrešenem ozemlju, pozivljamo k tesnejši združitvi v to svrhu. Obliko te združitve določimo pozneje.

6. Naš program in naša minimalna zahteva za neodrešeno ozemlje je, da nam Italija ohrani naše dosedanje jezikovno in šolsko posestno stanje.

Zahtevamo, da nam vzpostavijo na šolskem polju vse, kar so nam uničili tekom okupacije, da nam vzpostavijo naš maksimum, ki smo ga imeli pod Avstrijo in ki jih trpel toliko zaradi vojne.

7. Pozivljamo našo celotno politično javnost, da brez ozira na strankarstvo združi svoje moči v doseg tega smotra.

8. Naše celokupno parlamentarno zastopstvo v Beogradu in našo vlado pozivljamo, da deluje z vsemi diplomatičnimi sredstvi pri italijanski vladi, da nam ohrani naše šolstvo v neodrešenem ozemlju.

Posebej pozivljamo pokrajinsko vlado za Slovenijo, da posveča večjo skrb nego doslej šolskemu vprašanju neodrešenega ozemlja in skoro nastavi v svojih šolskih korporacijah stalnega šolskega referenta za neodrešeno ozemlje iz vrst ljudskošolskega učiteljstva, v sporazumu z učiteljsko organizacijo.

Dodatni predlog k resoluciji (od tov. Ljud. Potočnika):

Delegacija svari najresnejše mirovno konferenco, izzivati do skrajnosti čut pravičnosti našega zatiranja naroda s tem, da bi se ista pri reševanju mirovnih vprašanj posluževala kakih drugih načel, kot načel pravične demokracije.

Resolucija naj se pošlje naši delegaciji, mirovne konference v Parizu.

### Naše stališče k novemu načrtu o narodnih šolah.

Sprejete so bile v tem oziru sledeče resolucije, ki jih je v imenu odbora za reformo šolstva stavil tov. Pavel Flerè, in se glase:

Zaveza je prejela od poverjenštva za uk in bogočastje v Ljubljani načrt šolskega zakona s pozivom, naj se do 15. septembra izjavi o njem.

Delegati slovenskega učiteljstva, zbrani v Ljubljani dne 6. septembra t. l. izjavljajo:

1. Obžalujejo in smatrajo za škodljivo, da se ni v „prosvetni odbor“ v Beogradu, ki je sestavljal imenovani načrt, pozval noben slovenski ljudskošolski učitelj.

2. Pri sestavi novega načrta se ni oziralo na načrt, ki ga je sestavilo slovensko učiteljstvo in na točke, ki jih je odobrila anketa, sestavljena od poverjenštva za uk in bogočastje za Slovenijo v Ljubljani.

3. Novi načrt je za slovensko učiteljstvo nevzprejemljiv, ker vključuje nekatere dobre točke za šolstvo v Sloveniji ne prinaša nobenega napredka. Potrditev novega načrta bi pomenila nazadovanje za šolstvo v Sloveniji.

4. Za podrobno obravnavo načrta smatra delegacija za neobhodno potrebno, da se zaslisi mnenje vsega učiteljstva, za kar je pa od poverjenštva stavljeni rok prekratek.

5. „Zaveza“ naj nemudoma objavi besedilo zak. načrta, o katerem naj okrajna učiteljska društva razpravljajo in vpošljejo izpreminjevalne predloge vodstvu „Zaveze“ najkasneje do 30. listopada t. l. Poseben odsek redigira te predloge ter predloži izdelan načrt do koncem grudnia t. l. naši centralni organizaciji v Beogradu.

V imenovani odsek se predlagajo tovariši: Dimnik Ivan, Dostal Rudolf, Gangl Engelbert, Flerè Pavel, Mehletova Marija, Mervič Anton.

Vsebinsa teh sklepov se takoj sporoči poverjenštvu za uk in bogočastje v Ljubljani; izpreminjevalni predlogi se pošljejo tudi viš. šol. svetu v Ljubljani.

### Ustanovitev „Šolskega lista“ za vso Slovenijo.

Delegacija je sprejela sledeče predloge, ki jih je v imenu pedagoško-didaktičkega in časnikarsko-književnega odbora predlagal tov. P. v. Flerè, in se glase:

1. Delegacija slovenskega učiteljstva izjavlja, da iz ozirov na narodno vzgojo ne simpatizira s sklepom viš. šol. sveta, da bi se še nadalje rabile v naših narodnih šolah z avstrijskim duhom prežete šolske knjige ter pozivlja viš. šolski svet, naj deluje z vsemi sredstvi na to, da se to zlo kolikor mogoče kmalu odpravi in se izdajo v najkrajšem času nove čitanke. Z ozirom na navedeno, naj tudi viš. šolski svet podrejenih šol ne sili rabiti omenjenih knjig iz bivše c. kr. zaloge.

2. Ker sestava novih beril ni mogoča do končne državne ureditve, se sklone izdajati „Šolski list“, v trojni izdaji t. j. za vse učne stopnje.

Vsa izvedba se poveri „Učiteljski tiskarni“; za urednike se določijo za nižjo stopnjo tov. Černež, za srednjo tov. Rape, za višjo tov. Pav. Flerè in enotno jezikovno uredništvo tov. E. Gangl. (NB. V tem oziru opozarjamo na „Poziv vsemu učiteljstvu“ v današnji številki „Učit. T.“)

3. Anketa za sestavo novih beril naj zbira in urejuje snov, ki naj bi se ob definitivni redakciji čitank uporabila.

4. Oziraje se na to, da se niso že več let vršile uradne učiteljske konference, ki bi mogle sklepati o uvedbi novih učnih knjig na ljudskih šolah, sklone delegacija Zaveze jugoslovanskega učiteljstva, da se uvede v vse narodne šole s prihodnjim šolskim letom Vidrovo „Prvo berilo“.

Vodstvo „Zaveze“ se poziva izposlovati pri viš. šolskem svetu tozadevno odobrenje.

### Podrobno poročilo o zborovanju — priložnosti!

Izostalo je še mnogo tekočih aktualnih vprašanj, ki jih je rešila delegacija organiziranega slovenskega učiteljstva in podrobno poročilo o zborovanju, ki ga prinesemo prihodnjič.